

**ΤΑΞΗ:** Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ  
**ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ:** ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ  
**ΜΑΘΗΜΑ:** ΙΣΤΟΡΙΑ

**Ημερομηνία:** Κυριακή 21 Απριλίου 2013

**Διάρκεια Εξέτασης:** 3 ώρες

**ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ**

**ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ**

**ΘΕΜΑ Α1**

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α) «Κλήριγκ»
- β) «Λαϊκό κόμμα»
- γ) «Γενική Διεύθυνση Αντάλλαγής Πληθυσμών»

**Μονάδες 15**

**ΘΕΜΑ Α2**

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α) Μετά την προσπάθεια ολοκλήρωσης της αγροτικής μεταρρύθμισης από τον Ελ. Βενιζέλο το 1917, η αναδιανομή που έγινε έφτασε στο 40% στο σύνολο της καλλιεργήσιμης γης της χώρας.
- β) Κατά το τελευταίο τέταρτο του 19<sup>ου</sup> αιώνα η βάση των κομμάτων εξακολουθούσε να έχει τυπική οργάνωση.
- γ) Στις βασικές προγραμματικές θέσεις του Σ.ΕΚ.Ε. οριζόταν ότι για τα προβλήματα των διαμφισβητούμενων εδαφών θα επιδιώκονταν διπλωματική λύση.
- δ) Κατά τη διάρκεια της παλιννόστησης των Ελλήνων της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης οι συνθήκες που βρήκαν όσοι επέστρεφαν στις πατρογονικές τους εστίες ήταν άσχημες.
- ε) Η συστηματική δίωξη των Ελλήνων του Πόντου εξυπηρετούσε την πολιτική σκοπιμότητα της εκκαθάρισης της Μ. Ασίας από το ελληνικό στοιχείο.

**Μονάδες 10**

## ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2013

E\_3.Ι.3Κ(ε)

### ΘΕΜΑ Β1

Να προσδιορίσετε τον τρόπο επέμβασης του στρατού στην πολιτική ζωή της Ελλάδας το 1909 και τα αποτελέσματα που είχε η επέμβαση αυτή στις πολιτικές εξελίξεις.

Μονάδες 10

### ΘΕΜΑ Β2

Να αναφερθείτε στο ρόλο της διπλωματίας και στην αναζήτηση πολιτικής λύσης για την επανάσταση του Θερίσου, μετά την οργάνωση της «Προσωρινής Κυβερνήσεως της Κρήτης» μέχρι και το καλοκαίρι του 1905.

Μονάδες 15

## ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

### ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα ακόλουθα κείμενα να παρουσιάσετε τις επενδύσεις που ώθησαν την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της Ελλάδας την περίοδο του Μεσοπολέμου.

Μονάδες 25

### ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η προοπτική των μεγάλων έργων προσέλκυσε στην Αθήνα τους εκπροσώπους διαφόρων τεχνικών οίκων και τραπεζών του εξωτερικού, οι οποίοι με τη βοήθεια Ελλήνων μεσαζόντων πολιορκούσαν τους αρμόδιους πολιτικούς προϊσταμένους και τους γραφειοκράτες των υπουργείων.[...] Στις 22 Δεκεμβρίου 1924 η κυβέρνηση υπέγραψε τη σύμβαση με την Τράπεζα Αθηνών και την αμερικανική εταιρεία Ούλεν για την κατασκευή με αυτοχρηματοδότηση του φράγματος του Μαραθώνα για την ύδρευση της Αθήνας και του Πειραιά. Για τη μοναδική σύμβαση μεγάλων έργων που υπέγραψε η κυβέρνηση Μιχαλακόπουλου δεν κατόρθωσε να εξασφαλίσει κύρωση από την εθνοσυνέλευση πριν από την πτώση της, τον Ιούνιο του 1925. Ακόμη περισσότερο καθυστερούσε η υπογραφή των συμβάσεων για τα έργα του εκσυγχρονισμού της ηλεκτροδότησης, της αποξήρανσης των ελών της Βόρειας Ελλάδας, της ανάπτυξης του σιδηροδρομικού δικτύου και της οδοποιίας.[...]

[...]Ο Πάγκαλος προώθησε επίσης ορισμένες συμβάσεις για μεγάλα έργα που είχαν αποτελεσμαθεί εξαιτίας των αντιθετικών πιέσεων των διαφόρων συμφερόντων και των ξένων δυνάμεων. Τον Αύγουστο του 1925 κυρώθηκε η σύμβαση για την ύδρευση της Αθήνας, τον Σεπτέμβριο υπογράφηκε η σύμβαση με την αμερικανική εταιρεία Foundation και την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος για τη χρηματοδότηση και την εκτέλεση των εγγειοβελτιωτικών έργων της πεδιάδας της Θεσσαλονίκης.

Χρ. Χατζηϊωσήφ, «Κοινοβούλιο και Δικτατορία», στο Ιστορία της Ελλάδας του 20<sup>ου</sup> αιώνα, Χρ. Χατζηϊωσήφ (επιμ.), Τόμος Β2', Μέρος Β', Αθήνα 2002, σελ. 73-74, 76.

**ΚΕΙΜΕΝΟ Β'**

Για την ανάπτυξη του ηλεκτρισμού στην περιοχή της Αθήνας η Εθνική Τράπεζα, ήδη από το 1923, θα βολιδοσκοπήσει τις διαθέσεις της αγγλικής αγοράς και θα έρθει σε επαφή με την εταιρεία Power and Traction Finance Company Limited.[...] Ο αγγλοελληνικός όμιλος που αποτελείται από την Power and Traction Finance Company Limited και το Συνδικάτο Μελετών και Επιχειρήσεων, που αντιπροσωπεύεται από την Εθνική Τράπεζα, συμφώνησαν (1924) να συνεργαστούν στο σχηματισμό μιας εταιρείας με την επωνυμία Γενική Ελληνική Εταιρία. [...] Η κυβέρνηση του Πάγκαλου [...] με σύμβαση που επικυρώθηκε με νομοθετικό διάταγμα στις 17 Οκτωβρίου 1925, [...] παραχώρησε στο Συνδικάτο Μελετών και Επιχειρήσεων και στην Power and Traction Finance Company Ltd μέχρι την 21 Δεκεμβρίου 1985:

Α) Το αποκλειστικό δικαίωμα παραγωγής, μεταφοράς, μετασχηματισμού και διανομής του ηλεκτρικού ρεύματος για πώληση μέσα σε ακτίνα 20 χιλιομέτρων από την πλατεία Ομονοίας.

Β) Το δικαίωμα, αλλά όχι αποκλειστικό, της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, μετά από συμφωνία, σε οποιαδήποτε αρχή, εταιρεία ή άτομα στην Ελλάδα έξω από την παραπάνω περιοχή.

Γ) Το αποκλειστικό δικαίωμα εγκατάστασης και εκμετάλλευσης τροχιοδρόμων και το δικαίωμα, όπως αυτό καθορίζεται στο άρθρο 4 της σύμβασης, για την εγκατάσταση και εκμετάλλευση υπηρεσίας λεωφορείων μέσα σε ακτίνα 20 χιλιομέτρων από την πλατεία Ομονοίας.

Δ) Το αποκλειστικό δικαίωμα της εκμετάλλευσης του σιδηροδρόμου Αθήνας-Κηφισιάς.

Ε) Το αποκλειστικό δικαίωμα της εκμετάλλευσης του σιδηροδρόμου Αθήνας-Πειραιά.

Ν. Σ. Παντελάκη, *Η διείσδυση των αγγλικών κεφαλαίων στην αγορά της Αθήνας, 1925 – 1940* στο: Μελέτες Οικονομικής Ιστορίας, Ο εξηλεκτρισμός της Ελλάδας, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1991, σ. 218, 221, 259.

**ΘΕΜΑ Δ1**

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

- α) να αναφερθείτε στα πολιτικά και διπλωματικά γεγονότα που επηρέασαν τις εξελίξεις στο μικρασιατικό μέτωπο από το 1919 έως και το 1922. (Μονάδες 13)

)

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2013**

**E\_3.Ιλ3Κ(ε)**

β) να αναφερθείτε στα προσφυγικά ρεύματα που καταφθάνουν στην Ελλάδα από το 1922 έως και το 1925 και στην αντιμετώπιση των Ελλήνων αιχμαλώτων από την τουρκική κυβέρνηση. (Μονάδες 12)

**Μονάδες 25**

**ΚΕΙΜΕΝΟ Α**

Ήδη πριν από την κατάρρευση του μετώπου τον Αύγουστο του 1922 σε πολλές περιοχές της Μικράς Ασίας οι ελληνικοί πληθυσμοί είχαν υποστεί διωγμούς και βιαιοπραγίες από τους Τούρκους και είχαν αρχίσει να εγκαταλείπουν τις πόλεις και τα χωριά τους. Στις 9 Απριλίου 1921 ο στρατηγός Νικόλαος Τρικούπης σε δηλώσεις του προς τον αποσταλμένο της εφημερίδας «Εμπρός» ανέφερε ότι «οι ελληνικοί πληθυσμοί των παραμενόντων υπό τον Κεμάλ μερών υφίστανται τελειωτικών και φρικώδεις το έργον της εξοντώσεως».

Της Συντάξεως, «*Η καταστροφή της Σμύρνης και το ξερίζωμα του Μικρασιατικού ελληνισμού*» Στο: *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, Εκδοτική Αθηνών, 1977, τομ. ΙΕ, σελ. 233- 234

**ΚΕΙΜΕΝΟ Β**

Οι Τούρκοι, μετά την κατάληψη της Σμύρνης, άρχισαν τη συγκέντρωση όλου του άρρενα πληθυσμού από 18 ως 45 ετών, όπως αναφερόταν στη σχετική διαταγή του Νουρεντίν. Στην πραγματικότητα όμως συλλαμβάνονταν και κάτω από 18 ετών ή πάνω από 45. [...] Κατά την επιβίβαση όμως των προσφύγων στα πλοία, οι Τούρκοι που έκαναν έλεγχο συνέλαβαν και πάμπολλους άλλους για να τους οδηγήσουν σε στρατόπεδα στο εσωτερικό. [...] Εκτός από τους φόνους, θερίζονταν από τις κακουχίες και την αστία, καθώς και από τις επιδημίες του εξανθηματικού τύφου και της εντερίτιδας. [...]

Μετά την υπογραφή του Πρωτοκόλλου των Μουδανιών στα τέλη Σεπτεμβρίου 1922, ειδοποιήθηκαν οι ελληνικοί πληθυσμοί για τη βαθμιαία αποχώρηση του ελληνικού στρατού από την ανατολική Θράκη και για τις προθεσμίες μέσα στις οποίες έπρεπε, όσοι ήθελαν, να εγκαταλείψουν τις πατρίδες τους. [...] Οι 25.000 Έλληνες της χερσονήσου της Καλλιπόλεως έφυγαν αργότερα (μέχρι 11 Νοεμβρίου).

Της Συντάξεως, «*Η καταστροφή της Σμύρνης και το ξερίζωμα του Μικρασιατικού ελληνισμού*» Στο: *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, Εκδοτική Αθηνών, 1977, τομ. ΙΕ, σελ. 243-246

**ΚΕΙΜΕΝΟ Γ**

[...] Ο τελευταίος και σημαντικότερος ίσως λόγος που οδήγησε τη γαλλική πλευρά στην εγκατάλειψη της «στρατιωτικής» λύσεως του Μικρασιατικού προβλήματος είχε σχέση με έναν από τους μόνιμους φόβους που κατείχαν κυρίως, αλλά όχι και αποκλειστικά, τη γαλλική πολιτική ηγεσία σε όλο το διάστημα μετά το

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2013**

**E\_3.Ιλ3Κ(ε)**

τέλος του πολέμου: την πιθανότητα δημιουργίας νέου αντι-ανταντικού συνασπισμού με βάση τη φημιολογούμενη κατά καιρούς γερμανο-σοβιετική προσέγγιση· ενός νέου άξονα στον οποίο θα αντιμετώπιζαν τον πειρασμό να προσχωρήσουν όλες οι ηττημένες στον πόλεμο δυνάμεις. Στη Μέση Ανατολή η μερική εφαρμογή μιας τέτοιας, απειλητικής για την Entente, προοπτικής παρουσιαζόταν με πολύ συγκεκριμένη μορφή το τελευταίο τρίμηνο του 1920: τη μορφή της πιθανής συνεργασίας ανάμεσα στη Μόσχα και την Άγκυρα.

Κάθε εξέλιξη προς αυτή την κατεύθυνση όχι μόνο θα ελαχιστοποιούσε τις πιθανότητες στρατιωτικής συντριβής του Κεμαλισμού από μόνο τον ελληνικό στρατό, αλλά θα υπομόνευε και την εναλλακτική λύση προς την οποία προσανατολιζόταν από τότε η γαλλική πολιτική: την προσπάθεια διατηρήσεως δηλαδή των οικονομικών θέσεων του γαλλικού κεφαλαίου στην οθωμανική αυτοκρατορία με παραχωρήσεις κυρίως σε βάρος των ελληνικών συμφερόντων.

[...] Τις απόψεις όσων υποστήριζαν – όπως και στη Γαλλία- ότι γνώμονας για τον καθορισμό της πολιτικής της Entente απέναντι στην ηττημένη Τουρκία θα έπρεπε να είναι η αποφυγή μιας μελλοντικής σοβιετικής- κεμαλικής συμμαχίας, τις εξέφραζε στο αγγλικό Υπουργικό Συμβούλιο ο υπουργός Πολέμου Ουίνστον Τσώρτσιλ. [...] Στην κατάσταση αυτή, όπως τόνιζε ο Τσώρτσιλ σε μνημόνιο του προς το αγγλικό Υπουργικό Συμβούλιο στις 10/23 Νοεμβρίου, η Αγγλία δε θα μπορούσε ίσως να αντεπεξέλθει χωρίς ριζική αλλαγή πολιτικής: χωρίς δηλαδή «την ουσιαστική αναθεώρηση των εδαφικών διακανονισμών της συνθήκης των Σεβρών ως προς τη Σμύρνη και – πιθανόν- την Θράκη»[...].

Ιωάννης Γιαννουλόπουλος, « Οι εκλογές της 1<sup>ης</sup> Νοεμβρίου και η επάνοδος του Κωνσταντίνου» Στο: *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, Εκδοτική Αθηνών, 1977, τομ. ΙΕ, σελ. 152-154

(Σημείωση: Τα κείμενα έχουν μεταφερθεί στο μονοτονικό σύστημα, ωστόσο έχει διατηρηθεί η ορθογραφία των πρωτότυπων κειμένων.)